

**МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА ЗАМОНАВИЙ
ТАРҒИБОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФЙДАЛАНИШНИНГ БУГУНГИ ҲОЛАТИ**

Рўзиев Машхур Мансурович

*Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари Академияси Ҳарбий хавфсизлик
ва давлат мудофааси факултети сиртқи таълим 1-босқич тингловчиси,
подполковник*

Аннотация: *Мазкур мақолада маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда замонавий тарғибот технологияларидан фойдаланишнинг бугунги ҳолати ҳақида сўз юритилади.*

Калит сўзлар: *Маънавият ва маърифат, Миллий истиклол ғояси, Одобрнома, Давлат ва ҳуқуқ асослари, Конституция оламига саёхат ва ижтимоий-сиёсий тарғибот.*

Ўзбекистонда маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда замонавий тарғибот технологияларидан фойдаланиш тизимидаги давлатнинг мавжуд ҳолатни таҳлил қилиш учун бу борада амалга оширилаётган ишлар қуйидаги учта гуруҳга ажратиб таҳлил қилиш мумкин:

1. Маънавий-маърифий ишлар тизимининг меъёрий-ҳуқуқий таъминоти;
2. Маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг ташкилий механизми;
3. Маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг технологик таъминоти.

Маънавий-маърифий ишлар тизимининг меъёрий-ҳуқуқий таъминоти.

Мавжуд маълумотлар таҳлили Республикамизда маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини оширишга қаратилган жами 8 та қонуности ҳужжатлари қабул қилинганлигини қурсатмоқда.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг бир қатор фармон, қарор ва фармойишлари, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг икки қарори қабул қилинган. Мамлакатимизда маънавий-маърифий ишлар тизимининг бугунги ҳолатинига баҳо бериш учун ушбу йуналишдаги давлат сиёсатининг ҳуқуқий-институционал жихатдан ривожланишини босқичларга ажратиб таҳлил қилиш талаб қилинади.

Биринчи босқич, 1994 йилдан, 1999 йилгача булган даврни уз ичига олган. Дастлаб 1994 йил 23 апрелда Ўзбекистон Республикаси

Президентининг “Республика Маънавият ва маърифат жамоатчилиқ марказини ташкил этиш тўғрисида”ги фармонига асосан Республика “Маънавият ва маърифат” жамоатчилиқ маркази ташкил этилган.

Ушбу фармон ижросини таъминлаш ва такомиллаштириш мақсадида 1994 йил 8 июнда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Республика “Маънавият ва маърифат” жамоатчилиқ марказининг фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги қарори қабул қилинган.

Шунингдек, 1996 йил 9 сентябрда маънавият соҳасида олиб борилаётган ишларни янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маънавият ва маърифат жамоатчилиқ маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида”ги фармони эълон қилинган.

Мазкур фармонда маънавий-маърифий ислохотлар давлат сиёсатининг устувор йуналиши эканлиги белгилаб қуйилган. Бундан ташқари жойлардаги маънавият билан боғлиқ ишларнинг амалга оширилиши учун бутун масъулият Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоят, шаҳар ва туман ҳокимлари, республикамиздаги барча вазирликлар, идоралар, ташкилотларнинг биринчи раҳбарларининг зиммасига юкланган.

1998 йил 24 июлга келиб, соҳани ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Маънавий-

маърифий ислохотларни янада чуқурлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинган.

Қарор қабул қилинганидан сунг 1999 йил 3 сентябрда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Республика Маънавият ва маърифат кенгашини куллаб-қувватлаш тўғрисида”ги фармони билан Республика Маънавият ва маърифат Кенгаши ташкил этилган. Колаверса, Кенгашнинг фаолият дастури, Низоми ва ташкилий тизими тасдиқланиб унинг таркибига Республика Маънавият ва маърифат ҳамда Миллий мафкура

38

илмий Тарғибот Марказлари кириши ва Кенгаш раҳбарлигида ишлаши курсатилган.

Иккинчи босқич, 2000-2016 йилларни камраб олган. Ушбу босқичда “Миллий истиклол Ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар” рисоласи тайёрланиб, нашрдан чиқарилган. 2001 йил 18 январда “Миллий истиклол Ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар фани бўйича таълим дастурларини яратиш ва республика таълим тизимига жорий этиш тўғрисида”ги Президент фармойиши эълон қилинган. Мазкур фармойишга қура, мамлакатимизда “Миллий истиклол Ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар” фани бўйича таълим дастурлари яратилиб, республика таълим тизимига жорий этилган.

Бугунги кунда, Олий таълим муассасаларида “Миллий истиклол Ғояси; ҳуқуқ ва маънавият асослари” номли йуналиш фаолият юритмоқда. Унинг

битирувчилари таълим муассасаларида “Одобнома”, “Ватан туигуси”, “Миллий истиклол Ғояси ва маънавият асослари”, “Миллий истиклол Ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар”, “Маънавият асослари”, “Давлат ва ҳуқуқ асослари”, “Конституция оламига саёҳат”, “Конституцияни урганиш” ва бошқа шу каби махсус фанлардан дарс бермоқда.

Таъкидлаб утиш лозимки, 2006 йил 25 августда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Миллий Ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида”ги 451-сонли қарори, маънавий-маърифий ишлар тизимини такомиллаштиришда муҳим аҳамият касб этган.

Ушбу қарор қабул қилинганидан кейин соҳада ташкилий жиҳатдан турт муҳим янгилик юз берган.

1. Республика Маънавият ва маърифат кенгашига Раислик қилиш вазифаси Ўзбекистон Республикаси Бош вазири зиммасига юклатилган. Бундан ташқари, ун бир кишидан иборат кенгаш бошқаруви ташкил этилган.

39

2. ҚўрақанноҒисТОН Республикаси Жўқори Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларининг маънавий-маърифий ишлар буйича ёрдамчиси штати (жами 14 та) жўрий этилган. Республиканинг барча минтақа ва ҳудудларида биринчи раҳбар минтақавий-ҳудудий Маънавият ва маърифат кенгашининг раиси ҳисобланганиши белгилаб қўйилган. Ёрдамчилар амалда ана шу минтақавий Маънавият ва маърифат кенгаши раисининг уринбосари ва жўйлардаги маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ҳамда узаро мувофиқлаштиришда у Жўқорги Кенгес Раиси ва ҳокимларга бевосита ёрдам бериши муълум қилинган.

3. Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг ташкилий гуруҳи — ижроия идораси ҳисобланмиш Республика “Маънавият ва маърифат” маркази Республика Маънавият тарғибот марказига айлантирилган. Унинг таркибий тузилишида ҳам муайян узгаришлар амалга оширилиб, қўшимча равишда янги Тарғиботчилар фаолиятини мувофиқлаштириш ва малакасини ошириш булими очилган. Шўнингдек, Ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий тарғибот булими Ижтимоий-сиёсий тарғибот булимига, Ижтимоий-иктисодий тарғибот булими эса Ғуқуқий тарғибот булимига айлантирилган.

4. Республика Маънавият ва маърифат кенгаши ҳузурида шу пайтгача фақат ютиб олган грантлари асосида фаолият олиб борган Миллий мафқура илмий тарғибот маркази давлат бюджетидан молиялаштириладиган Миллий Ғоя ва мафқура илмий-амалий марказига айлантирилган ва унга 9 та янги штат бирлиги ажратилган.

Учинчи босқич, 2017 йилдан ҳозирги кўнгача булган давр. Шў маънода Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маънавий-маърифий ишлар

самарадорлигини ошириш ва сохани ривожлантиришни янги боскичга кутариш тўғрисида”ги ПК-3160 қарори қабул қилинган.

Шунингдек, мамлакатимизда қабул қилинган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Харакатлар стратегиясида энг аввало, давлат бошқаруви

40

органларининг қуёи бугинлари фаолиятини тубдан яхшилаш, уларнинг халқ билан мулоқот қилишини таъминлаш, бу борада самарали ижтимоий ҳамкорлик механизмини мустаҳкамлаш устувор вазифа сифатида белгилаб қўйилган.¹

Ана шу мақсад ва вазифалардан келиб чиққан ҳолда, маънавий- маърифий тарғибот ишларининг мазмун-мундарижасини тубдан яхшилаш, уларнинг қулами ва микёсини кенгайтириш, тизимда фаолият курсатаётган соҳа ходимларининг билим ва малакасини изчил ошириб бориш, туман (шаҳар) даражасидаги ходимлар меҳнатига ҳақ тулашнинг барқарор тизимини йўлга қўйиш, соҳада фаолият олиб бораётган муассаса ва ташкилотлар ишини мувофиқлаштириш ва уларнинг самарасини ошириш мақсадида соҳада бир қатор узғаришлар амалга оширилди.

Хусусан, Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг Республика Маънавият тарғибот маркази ҳамда Миллий Ғоя ва мафкура илмий-амалий марказини бирлаштириш йўли билан уларнинг негизида Республика Маънавият ва маърифат маркази қайта ташкил этилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Республика Маънавият ва маърифат кенгашига, Қорақалпоғистон Республикаси ЖўқорҒи Кенгеси Раиси, вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳамда туманлар (шаҳарлар) ҳокимлари тегишли равишда ҳудудий кенгашларга жамоатчилик асосида раислик қилиши белгиланди.

Бундан ташқари марказ раҳбарига унинг тузилмасига ходимларнинг белгиланган умумий сони доирасида узгартиришлар қиритиш ҳуқуқи берилди.

Шу билан бирга марказ ва унинг ҳудудий бўлимлари ҳамда бўлинмалари фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари, шунингдек, қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга ошириладиган бўлди.

1 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Харакатлар Стратегияси

41

Яна шуни ҳам таъкидлаш керакки Марказ раҳбари мақоми, маиший таъминоти, тиббий ва транспорт хизматидан фойдаланиш шарт- шароитларига қўра - вазирга, Марказ раҳбарининг биринчи уринбосари ва уринбосари - тегишли равишда вазирнинг биринчи уринбосари ва уринбосарига тенглаштирилди.

Кабул килинган ушбу қарорга асосан, мамлакатимиздаги маънавий-маърифий ишлар Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳамда унинг тузилмалари томонидан амалга оширилмоқда.

Бугунги кунга келиб мазказнинг олий раҳбар органи Республика Маънавият ва маърифат кенгаши ҳисобланади. Кенгашни шакллантириш билан боғлиқ нормалар Ўзбекистан Республикаси Президентининг 1999 йил 3 сентябрдаги ПФ-2385-сон фармони ва Республика Маънавият ва маърифат кенгаши таъсис ҳужжатлари билан белгиланади. Кенгаш йисидипоари бир йилда бир мартаба утказилиб, мамлакатда маънавий- маърифий ишларнинг аҳволи таҳлил этилиб, тегишли қарорлар қабул қилинади.

“Ҳаракатлар Стратегияси” асосида 2017 йил давлат дастурида Миллий контентни ривожлантириш, давлат тилидаги таълим, илмий- маърифий, ёшлар эҳтиёжларига мос замонавий ахборот ресурсларини, мультимедиа маҳсулотларини яратиш ва тарғиб қилиш механизмларини такомиллаштириш вазифаси қуйилган бўлиб унинг ижросини таъминлаш учун Вазирлар Маҳкамасининг қарори лойиҳаси тайёрланди. Қарорда миллий контентни, давлат тилидаги ахборот ресурсларини яратиш ва тарғиб қилиш, ёшлар эҳтиёжларини инобатга олган ҳолда, уларни етарли таълим, илмий-маърифий ахборот ресурслари билан таъминлаш ҳамда ушбу соҳани янада ривожлантириш буйича аниқ чора-тадбирлар мажмуи ишлаб чиқиш ҳамда амалиётга жорий этилш назарда тутилади. Шунингдек, қарор лойиҳаси билан Миллий контентни ривожлантириш жамғармасини ташкил этиш ва унинг маблағларини ушбу йуналишдаги

42

лоyiҳаларга мақсадли йуналтириш масаласи қуриб чиқилади¹. Шунингдек, 2018 йилги давлат дастурида фуқароларнинг ижтимоий- ҳуқуқий фаоллигини ошириш, давлат ва жамият қурилишининг долзарб вазифаларини ҳал этишга жамиятнинг интеллектуал ва маънавий-ахлоқий салоҳиятини сақарбар этиш масалалари назарда тутувчи идоравий ҳужжатда мамлакатда амалга оширилаётган ислохотларнинг мазмун- моҳияти ва аҳамиятини кенг жамоатчиликка етказиш, жамиятда юқсак ҳуқуқий маданиятни, қонун ва инсон ҳуқуқларига ҳурмат муносабатини шакллантириш буйича чора-тадбирларнинг самарадорлигини ошириш вазифаси қуйилган.² Бундан ташқари таълим тизимида маънавий- маърифий ишлар тизимини такомиллаштириш мақсадида “Таълим тўғрисида”ги Ўзбекистан Республикаси қонунининг янги таҳрирдаги лойиҳасини ишлаб чиқилади.

Маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг ташкилий механизмнинг бугунги ҳолати. Республика Маънавият ва маърифат маркази маънавий-маърифий ишларни амалга оширивчи асосий субъект ҳисобланиб марказнинг ташкилий тарқибига Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳудудий бўлимлари, Туман ва (шаҳар) бўлимлари, “Маърифат”

тарғиботчилар жамияти, “Маънавият тарғиботчиси” таълим муассасаси, шунингдек, “Тафаккур”, “Маънавий хаёт”, “Жахон адабиёти” журналлари, “Маънавият” нашриёти киради.

Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳамда унинг тузилмалари тегишли Устав ва низомлар асосида фаолият курсатади ҳамда Марказ раҳбари томонидан мувофиқлаштириб борилади.

Бундан ташқари, Республика Маънавият ва маърифат маркази ташкилий тузилишига кура 13 та булимдан иборат. Жойлардаги маънавий-

12017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йуналиши бўйича Хдракатлар стратегиясини келгусида амалга ошириш чора-тадбирлари тугрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармойиши

2Президентнинг 22.01.2018 йилдаги “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йуналиши бўйича Хдракатлар стратегиясини “Фаол тадбиркорлик, инновацион таялар ва технологияларни куллаб-қувватлаш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тугрисида” Фармони. Кхх1х1Б: 06/18/5308/0610-сон 23.01.2018 й.

43

маърифий Тарғибот ишларини ташкил этиш ва мувофиқлаштириш булими томонидан маънавий-маърифий ишларнинг ташкилий механизми шакллантирилади.

Хозирги кунда марказ тузилмаси ходимларининг умумий чекланган сони олти нафарни ташкил этмоқда. Колаверса, унинг худудий Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар, шунингдек, туман ва (шаҳар) булимларида жами 283 нафар мутахассислар фаолият олиб бормоқда.

Маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг ташкилий механизмини ривожлантиришда бугунги кунда Республика Маънавият ва маърифат маркази қошида халқимизнинг бой маънавий, маданий меросини республикамиз ва хорижда тарғиб қилиш учун илмий, фото, аудио, видео студиялар ташкил этиш, болалар, усмирлар ва катталар учун мулжалланган миллий маънавият тарғиботига бағишланган ҳамда маърифий йуналишдаги долзарб мавзуларда хужжатли ва бадиий фильмлар, шунингдек, укув услубий фильмларни яратиш, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясининг “Ўзбекистан”, “Ёшлар”, “Тошкент”, “Маданият ва маърифат”, “Дунё бўйлаб” телеканаллари орқали “Куч- адолатда” шиори остида ҳуқуқий, маънавий-маърифий ва ахлоқий тарбияга оид туркум дастурлар ҳамда курсатувлар тайёрлаб бориш, ОАВ жумладан, радио-телеканаллар ҳамда босма нашрларда бериб борилаётган маънавий-маърифий соҳага тегишли материалларни кенг омма эътиборига ҳавола этилаётган турли фильмлар ва китобларни миллий домендаги веб- сайтлар маъно-мазмунини, мамлакатимиз ва дунёда юз бераётган воқеаларни таҳлил қилиш мақсадида Республика Маънавият ва

маърифат маркази кошида сиёсатчи, адабиётшунос, хукукшунос, файласуф, социолог ва бошқа турли соҳа мутахассисларидан иборат эксперт гуруҳлари ташкил этиб унинг фаолиятини йулга қуйиш, ёшлар билан ишлашда маънавий-маърифий тарғибот ишларининг таъсирчанлигини оширишга қаратилган замонавий ахборот технологиялари имкониятлари асосида уни амалга

44

оширишнинг турли таъсирчан механизмларини яратиш ва кенг фойдаланиш ишларини олиб бориш масалалари марказ олдидаги асосий вазифалар ҳисобланади.

Маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг технологик таъминотининг бугунги уолати. Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигига таъсир қилувчи асосий омиллардан бири замонавий тарғибот технологияларидан фойдаланиш даражаси ҳисобланади. Замонавий тарғибот технологиялари эса уз навбатида техник воситалар ёрдамида амалга оширилади. Шу сабабли маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг технологик таъминотининг ҳолати тизимнинг самарадорлигини билдирувчи мезон ҳисобланади. Бугунги кунда Республика Маънавият ва маърифат маркази ва унинг жойлардаги булимларида 120 га яқин компьютер, 70 га яқин принтер ва 10 дан ортиқ планшетлар мавжуд бўлиб, уларнинг бир қисми хизматга яроқсиз (Самарханд вилоятида 17 та, Наманганда 9 та, Бухорода 6 та компьютер фойдаланишга яроқсиз Тошкент вилоятида 20 та, Қорақалпоғистонда 17 та планшетга ехтиёж бор), бир қисми эскирган.¹ Бундан ташқари, мавжуд компьютерларнинг 90% и Интернетга уланмаган бўлиб, ахборот хуружлари Интернетда қучайган ҳозирги кунда унда маънавий маърифий ишлар тарғиботини олиб бориш имконини бермайди.

Шунингдек, Республика Маънавият ва маърифат марказининг жойлардаги ҳудудий булимларининг аксарият қисмида бино йук қулиб улар вилоят ҳамда шаҳар ва туман ҳокимликларининг биноларида ижарасиз фаолият олиб боришмоқда. Бундан ташқари, марказнинг ҳудудий булимларида бирорта ҳам фото, видео студиялар фаолият қурсатмайди.

Бу уз навбатида замонавий тарғибот технологияларидан фойдаланилмаслигига сабаб бўлмоқда.

1 Республика Маънавият ва маърифат маркази вилоятлар булими, туман (шаҳар) булимларининг моддий-техник базаси ҳақидаги 2017 йилги ҳисоботи

45

Утқазилган эксперт суровларида маънавий-маърифий ишларни олиб боришда замонавий тарғибот технологияларини қуллашнинг бугунги ҳолатига нисбатан экспертлар баҳоси олинди. Хусусан, шу соҳадаги эксперт ф.ф.н Ш.Тураев томонидан маънавий-маърифий ишларни олиб боришда замонавий тарғибот технологияларини қуллашнинг бугунги ҳолатига баҳо бериб, бу борада сунги вақтларда ижобий ишлар амалга оширилаётганлигини сузлаб

берди. Бугунги кунда тарғиботчиларга Интернетга уланган 218 планшет етказиб бериш режалаштирилган ва улар томонидан ижтимоий тармоқларда маънавий хашар лойихаси олиб борилишини таъкидлади.

Экспертларнинг фикрича, хозирги ахборот асри маънавий-маърифий ишларни такомиллаштиришга булган талабни ортишига олиб келмоқда. Хусусан, замонавий ахборот маконида нафакат эзгу, бунёдкор Ғоялар, айти пайтда вайронкор, тажовузкор Ғоялар ҳам мавжудлиги бу масалани долзарблигини курсатмоқда. Бу жараёнда маънавий-маърифий ишлар сифатини яхшилаш учун ҳар бир мамлакат, миллат ва халқнинг миллий Ғояси ҳамда маънавий хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда замонавий тарғибот технологияларидан фойдаланиш алоҳида аҳамиятга эга. Бугунги кунда дунёда бир катор муаммолар мавжуд. Булар биринчидан, миллий маънавий негизларга купрок бир томонлама эътибор қаратилаётгани, иккинчидан, умуминсоний томоилларни бир оз оксаётгани ва жаҳон ҳамжамиятида инсонларни бирлаштириб уларни ягона маънавий- маърифий мақсадга йуналтирадиган умумий гуманитар тарбия асослари бироз заифлашганлигини куриш мумкин. Бунга бузғунчи Ғоя ва мафқуралар босимининг кучайиши ва унинг таъсири натижасида давлатлар, Ўзбекистан тўғрисида ҳам ОАВда нотўғри хабарлар тарқатилаётгани яққол мисол була олади. Ушбу вазиятда халқимиз калби ва онгида ана шундай ёлғон ахборотларга қарши иммунитет ҳосил қилиш учун маънавий-маърифий ишларни тарғиботнинг янги усул ва

46

воситаларини қуллаган ҳолда олиб бориш зарур эканлигини таъкидлашмоқда.

Шу маънода тарғибот ишини шунчаки анъанавий учрашув ёки суҳбатдан кура, замонавий техник воситалар билан уйғунлаштириб бориш ва улардан кенгрок фойдаланиш маънавий-маърифий тарғиботнинг самарадорлигини ошишига хизмат қилиши мумкин. Лекин шунини ҳам айтиш керакки анъанавий усул билан замонавий усулни бир-бирига қарама-қарши қуйиш мумкин эмас. Улар бир-бирини тулдириши ва жонли учрашувлар, суҳбатлар ва баҳс мунозаралар, савол жавоблар ва қон фани ютуқлари психологик ҳамда социологик суровномаларга таяниб одамларни нимага қизиқтишини аниқлаш зарур. Бу қизиқтишлардан қелиб қикиб, маънавий-маърифий ишларда замонавий тарғибот

технологияларидан фойдаланиш купрок самара беради.

Шунингдек, янги технологияларни қуллашда маънавий-маърифий ишлар олиб бориладиган муҳит ва у ерда аҳолининг қайфиятига ҳам эътибор қаратиш зарур деб билади. Чунки одамларда ҳали анъанавийлик қайфияти мавжуд булиши мумкин. Уни узгартириш учун маънавий- маърифий ишларга янгича ёндашиш талаб қилинади. Қачонки маънавий- маърифий ишлар янгича ташкил этилса одамлардаги анъанавийлик аста секинлик билан йуқолиб бораверади.

Шу маънода энг тўғри йул шароитни ҳисобга олиб замонавийликни анъанавийлик билан богааб маънавий- маърифий ишларни ташкил этиш максадга мувофик булишини айтиб утди.

Бундан ташкари, эксперт тарғибот ишлари учун таълимдан ташкари жараёнда техник воситаларнинг етишмаётгани, колаверса, маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда анъанавий усуллар устуворлигини сакланиб колаётгани ва замонавий технологияларни куллаш суст эканлиги соҳада асосий муаммо булиб турганлигини таъкидлади. Шунингдек, маънавий-маърифий ишлар самарадорлиги, тарғиботда иштирок этаётган катламнинг миллий Фояга булган ишончи, ватанпарварлик туйғуси, ижтимоий фаоллиги ва илм-фанга булган кизикиши, ҳаётий

47

мулжалларининг аниклиги ва дунёкарашининг кенглиги каби мезонлар билан улчанишини маълум килди.

2018 йил бошида республикамизда Интернет дан 20 млн, мобил алока хизматидан 22.5 млн нафар аҳоли фойдаланаётгани, шунингдек, “UZ” доменидаги сайтлар сони 32.5 мингни, веб-сайтлардан фойдаланувчилар бир ойда 31 млн.дан ошгани, бундан ташкари, республиканинг 95% аҳолиси ракамли телевидениядан фойдаланаётганлигини таъкидлаб утди.

Бундан ташкари, маънавий-маърифий ишларни ташкил этувчи, мувофиклаштирувчи жойлардаги тарғиботчилар фаолияти коникарли даражада эмаслиги, тарғиботни ташкил этишда йил давомидаги режага асосланиб колаётгани ва жойлардаги аҳолига таъсир курсатиш буйича килиниши зарур булган ишлар ҳисобга олинмаётгани, бугунги кунда тарғибот технологияларини куллаш буйича укув кулламалари нашр килингани, техник воситаларни мавжудлигига карамасдан тарғибот жараёнида укувчига намойиш килиниши лозим булган мултимедиа воситаларининг етишмаётгани, тарғиботда ҳали ҳам эски булган бопянги воситалардан фойдаланилаётгани, телевидениядаги маънавий- маърифий курсатувлар томошабинларни кизиктирмаслиги, Республика маънавият-маърифат марказининг хулосалари тавсиявий характерга эга эканлиги тизимни самарасиз ишлашига олиб келаётган муаммолар сифатида баҳолади.

Умуман олганда, маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда замонавий тарғибот технологияларидан фойдаланишнинг бугунги ҳолати юзасидан олиб борилган изланишлар, олинган статистик малумотлар, эксперт сурови натижалари маънавий-маърифий ишлар тизимининг меъерий-хукукий таъминоти, ташкилий механизми, маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг технологик таъминоти билан боғлиқ муаммоли вазиятлар мавжудлигини курсатмоқда.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎХАТИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 августдаги “Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчиларининг маънавий-маърифий савиясини ошириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги ПҚ-3898-сон қарори. // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси. 08.08.2018 й. 07/18/3898/1622-сон.

2. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташ тўғрисидаги низомини тасдиқлаш тўғрисидаги 2019 йил 12 сентябрдаги

ПҚ-4447-сонли Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори. // ҚХММБ: 07/19/4447/3747 13.09.2019 й.

3. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи.Т.:“Ўзбекистон” НМИУ. 2016. 56 б.

4. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил топганлигининг 30 йиллиги муносабати билан Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табриги. “Ватанпарвар”, 2022 йил 17 январь. №3.

5. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирининг 2018 йил 10 майдаги “Ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш концепциясини самарали амалга оширишга қаратилган комплекс чора-тадбирлар тўғрисида”ги 215-сон буйруғи;